

Српске путне исправе кроз историју

Далеко пре појаве савремених пасоша постојала је у Србији у средњем веку нека врста путних исправа тзв. *књија верована* (у латинским исправама *littere credentials* – отуда данас акредитивно писмо), коју су носили званични представници влада у разним мисијама.

У Карађорђево доба поново се уводе путне исправе као одобрење да војводе као представници вожда могу путовати у Русију или Аустрију. Са собом су морали носити писмо *објавленије*. И трговци су морали такође носити *објавленије*, као и сви остали који су путовали ван границе. То се односило и на путовање у нахије које још нису биле ослобођене. Уколико су дипломатски представници путовали у Турску морали су од турских власти добити дозволу *џескеру*. Исто тако *џескеру* су од турских власти добијали и њихови поданици који су путовали у Србију.

Врло рано се користио и назив *џасош* за путовање у Аустрију, одакле је и преузет. У Милошево доба, кад су 1833-34. године одређене границе државе, уводи се пасош који личи на савремене европске путне исправе. Пасош, као јавна путна исправа, током свих ових године, мењао је образац и изглед. Законом је одређивано шта га чини, како треба да изгледа, који подаци се уносе, на који рок су издати, начин оверавања, односно потврда веродостојности.

У Србији 19. века већ је Грађански законик из 1844. регулисао питање држављанства, као и начин његовог стицања када су у питању странци. Каснијим законима и уредбама регулисано је издавање пасоша. Тако је већ Законом из 1850. издата наредба да сви путници, без обзира да ли путују даље, или само из једног округа у други, морају имати пасоше. То су тзв. *мали џасоши*. Године 1865. српски држављани ослобођени су плаћања таксе за визу на пограничним местима при прелажењу у аустријску државу.

Српска организација дипломатске службе, као и издавање путних исправа, остала је на снази до после Првог светског рата стварањем нове државе Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Тада су (1919) донете нове уредбе о организацији министарства унутрашњих дела, па и важне новине међу којима се налазе и уредбе за нове путне исправе. Постојали су још увек *мали џасоши*, који су служили за путовање по унутрашњости Краљевине. Касније уредбе су изједначиле све поданике који су морали имати јединствен пасош за путовања у иностранство.

Након Другог светског рата и промене друштвеног уређења, важио је исти принцип, с тим што су наглашени симболи карактеристични за новонасталу државу и њена идеолошка обележја.

После распада заједничке државе Србија се враћа традицији сопствене државности, уз настојање да се уведе путна исправа, тзв. биометријски пасош, који ће бити у складу са прописима Европске Уније.